

Ігор Стамбол
Київ (Україна)

ВАРШАВСЬКИЙ АРХІВ ІВАНА ТА ЮРІЯ ЛИП ЯК ІСТОРИКО-БІОГРАФІЧНЕ ДЖЕРЕЛО

В історії України кінця ХІХ – поч. ХХ ст. є велика кількість особистостей, доля яких була пов'язана із націє- та державотворенням, до таких варто відносити й Івана та Юрія Лип. У зв'язку із поразкою визвольних змагань вони опинилися на території Другої Речі Посполитої. У м. Винники, обірвалося життя письменника, лікаря й колишнього міністра Директорії УНР Івана Львовича (1865–1923) та у Варшаві, Познані й Кракові відбулося становлення поета та геополітика Юрія Івановича Липи (1900–1944).

Джерельна база, пов'язана із родиною Лип, є досить розпорошеною на території України. Проте, за останні десятиліття силами багатьох дослідників матеріали одеських, київських та львівських архівосховищ були залучені до наукового обігу. Ті документи, що лишаються на території сучасної Польщі залучені лише частково, адже частина з них опинилася у відсканованому вигляді у ЦДІАЛ. Інші, перебуваючи в архівосховищі Варшавської публічної бібліотеки до останнього часу майже не залучалися до наукових розвідок.

«Архів Івана та Юрія Лип» Публічної бібліотеки міста столичного Варшави містить документи, що стосуються вказаних діячів, а також листування і друковані літературні праці. Задля докладнішої характеристики архіву, його матеріали можна поділити на кілька груп.

Перша група представлена матеріалами, що стосуються життя та діяльності І. Липи, в тому числі і його особисті документи й посвідчення. Зокрема діловодство, пов'язане із Українським Червоним Хрестом. Накази і повідомлення 1920 року, зокрема спи-

сок співробітників управи цієї організації, складений 1 грудня 1920 р. у вагоні № 29770. Також містяться звіти про діяльність УЧХ в м. Ченстохові та розписки на перевезення урядових коштів, що виділялися на потреби УЧХ. І. Липа, як член уряду отримував накази про вирішенню непорозумінь із польською владою 13 січня 1921 р., що виникли із постачанням медикаментів, наданих з Відня.

Поряд із документами УЧХ, фонди публічної бібліотеки приливають світло на організацію «Український Блакитний Хрест». Виявляється її засновником і головою Управи був І. Липа. Мета організації як зазначено у постанові 8 січня 1921 р., полягала в об'єднанні під одним керівництвом діяльності усіх благодійних організацій, що допомагали інтернованим.

Крім того, І. Липи стосувалися й розпорядження міністра зовнішніх справ від 19 березня 1920, та міністерства внутрішніх справ від 1 липня 1920 р. та документи, пов'язані із роботою міністерства Здоровля й опікування, яким керував І. Липа з травня до серпня 1921 р. Також міститься чимало документів, пов'язаних із наданням І. Липі права на медичну практику у РПП.

Друга група: документи Ю. Липи. Зокрема, атестат про навчання в Одеській гімназії 1910–1918 рр. (лише географія відмінно); лекційна книжка з навчання в Кам'янець-подільському університеті в 1919 р.; посвідчення про те, що Ю. Липа є референт-репортер Міністерства преси і пропаганди УНР; а також повідомлення з вибаченнями за прикрощі» за 1937 р. з Парижу.

Третя група матеріалів, що тісно пов'язана із двома попередніми, представлена матеріалами, що стосуються інших постатей національного руху та різних товариств початку ХХ ст. Це спогад про Міністерство здоровля й опікування лікаря М. Равича; голови УЧХ Є. Богуславського, І. Огієнка, А. Суловського, А. Ніковського та інших. Також документи, що свідчать про діяльність кредитних товариств; «Українського Селянсько-парламентського союзу»; греко-католицьку парафію Львівщини.

Окрему групу становлять листи, надіслані до Івана та Юрія Лип, які потребують окремого аналізу

Список основних джерел та літератури:

1. Oddzial Rekopisow i Starodrukow Biblioteki Publicznej Miasta Stolecznego Warszawy. – Акс. 2469. Spuścizna Iwana i Jurija Lyrów.

2. Стамбол І.І. Іван Львович Липа в українському національному русі (кінець ХІХ – початок 20-х років ХХ ст.) [Текст] : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Стамбол І.І.; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2016.